

Kuntamalli – palvelukuvaus

Kuntamalli

Kuntamallin tarkoituksena on mahdollistaa tilapäistä suojelua hakevien ja saavien henkilöiden (myöhemmin henkilö) majoittuminen siellä, mihin he ovat asettautuneet Suomeen saapuessaan. Kyseessä on nopea ja väliaikainen ratkaisu, jossa kunta tuottaa vastaanottokeskukselle ja tilapäistä suojelua hakeville ja saaville henkilöille vastaanottoon kuuluvia majoitus- ja ohjauspalveluita.

Kuntamallia toteutetaan Maahanmuuttoviraston, vastaanottokeskusten ja kuntien hyvässä yhteistyössä ja yhteistoimintana.

Keskeiset määritelmät

Tilapäistä suojelua hakeva tai saava henkilö; Tilapäinen suojelu on tarkoitettu Ukrainasta sotaa pakeneville henkilöille. Tilapäisen suojelun tarkoituksena on, että näille henkilöille voidaan tarjota nopeasti väliaikaista suojelua. Lisätietoa: migri.fi/tilapainen-suojelu.

Kansainvälistä suojelua hakeva henkilö; Kansainvälistä suojelua (turvapaikkaa) hakeva henkilö on hakenut kansainvälistä suojelua ulkomaalaislain (301/2004) 95 §:n mukaisesti.

Laki kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrien auttamisesta (746/2011); Nk. vastaanottolain tarkoituksena on turvata kansainvälistä suojelua hakevan ja tilapäistä suojelua saavan toimeentulo ja huolenpito. Laki säätelee keskeisesti vastaanottokeskustoimintaa ja vastaanottopalveluita.

Vastaanottokeskus on paikka, johon turvapaikanhakija tai tilapäistä suojelua hakeva tai saava henkilö majoitetaan ja joka järjestää hänelle vastaanottopalvelut ja muun vastaanottoon kuuluvan käytännön toiminnan.

Vastaanottopalvelut ja muu vastaanottoon kuuluva käytännön toiminta; Vastaanottoon kuuluvia palveluita ovat majoitus, sosiaali- ja terveyspalvelut, vastaanotto- ja käyttöraha, työ- ja opintotoiminta, tulkkaus ja vapaaehtoisen paluun tukeminen. Muuta vastaanottoon kuuluvaa toimintaa on esimerkiksi neuvonta ja ohjaus.

Maahanmuuttoviraston rooli

Maahanmuuttovirasto huolehtii, että Suomessa on kulloinkin tarvittava määrä vastaanottokeskuksia ja vastaanottokapasiteettia.

Vastaanoton ja vastaanottokeskusten käytännön toiminnan ohjaus, suunnittelu ja valvonta kuuluvat Maahanmuuttovirastolle. Maahanmuuttovirasto antaa viranomaisohjeita vastaanottotoimintaa ohjaavan lainsäädännön tueksi.

Kuntamalliin osallistuvat kunnat

Kuntamalliin osallistuvat ne kunnat, jotka ovat tehneet sopimuksen kuntamallin mukaisesta toiminnasta ja vastaanottopalvelujen tuottamisesta alueensa vastaanottokeskuksen kanssa. Sopimus on edellytys kuntamalliin kuuluvien korvausten maksamiselle 1.5.2022 alkaen. Osallistuminen on kunnille vapaaehtoista.

Maahanmuuttovirasto määrittelee, mikä alueella sijaitsevista vastaanottokeskuksista vastaa kunkin kunnan kanssa laadittavasta sopimuksesta ja sen tekemiseen liittyvistä keskusteluista.

Kuntamallin piiriin kuuluvat henkilöt

Kuntamalli koskee ainoastaan tilapäistä suojelua hakeneita ja saavia henkilöitä. Kuntamalli ei koske henkilöitä, jotka ovat hakeneet pelkästään kansainvälistä suojelua (turvapaikanhakijat). Mikäli henkilöllä on vireillä kansainvälisen suojelun hakemus ja hän on samanaikaisesti hakenut ja/tai saanut tilapäistä suojelua, voi hän olla mukana kuntamallin mukaisessa palvelussa ja toiminnassa.

Kuntamallin piirissä olevan henkilön tulee olla rekisteröitynyt kunnan kanssa sopimuksen tehneen vastaanottokeskuksen asiakkaaksi ja henkilön kuulumisesta kuntamalliin tulee olla sovittu vastaanottokeskuksen kanssa. Kunnan tulee ilmoittaa vastaanottokeskukselle välittömästi uusista henkilöistä, jotka olisivat tulossa kuntamallin piiriin.

Kuntamallissa ei ole tarkoituksena, että henkilöt muuttavat ja siirtyvät kuntamallissa mukana olevien kuntien välillä, siirtäen majoitustaan kunnasta toiseen.

Kunnan tuottamat palvelut kuntamallissa

Kuntamallissa kunta tuottaa tilapäistä suojelua hakevien ja saavien henkilöiden majoituspalvelut sekä antaa henkilöille majoitukseen ja arkeen liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Vastaanottokeskus vastaa muiden vastaanottopalveluiden järjestämisestä.

Kunta vastaa palvelujen ja toimintansa laadusta ja asianmukaisuudesta.

Kuntamalliin ja sopimukseen eivät kuulu ne palvelut ja toiminta, jotka kunta järjestää henkilöille muuten. Näitä palveluita ja toimintaa on esimerkiksi varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, oppilashuolto (sis. koulu- ja oppilasterveydenhuolto), lastensuojelu ja kiireellinen akuutteihin tilanteisiin annettava terveydenhuolto sekä COVID-19- rokotusten järjestäminen henkilöille. Kunta voi myös tarjota henkilöille halutessaan erilaista kotoutumista ja hyvinvointia edistävää muuta toimintaa, kuten harrastusmahdollisuuksia.

Majoituspalvelu

Kuntamallin piiriin kuuluvat henkilöt majoitetaan kunnan omistamissa tai vuokraamissa asunnoissa, joiden tulee olla asumisen vaatimukset täyttäviä. Ympäristöministeriön asuin-, majoitus-, ja työtiloista annetun asetuksen (1008/2017) mukaan tällaisella asunnolla tarkoitetaan keittiöllä, keittokomerolla tai keittotilalla varustettua yhden asuinhuoneen tai useampia asuinhuoneita käsittävää, ympärivuotiseen asumiseen tarkoitettua kokonaisuutta, jolla on oma välitön sisäänkäyntinsä. Kunta on vastuussa majoituksen laadusta ja tarkoituksenmukaisuudesta.

Kunnan tuottamaan majoitukseen sisältyy asuntojen kalustus ja varustus välttämättömillä tarvikkeilla, sähkö, vesi, jätehuolto, huoltotyöt, vakuutukset sekä asuntojen ennallistaminen sen jälkeen, kun henkilö muuttaa pois asunnosta. Kunta ei saa erikseen korvausta näistä kustannuksista, vaan nämä sisältyvät kunnalle maksettavaan vuorokausihintaan.

Majoitukseen varattavien asuntojen tulee sijaita hyvien kulkuyhteyksien päässä, julkisen liikenteen varrella.

Kunta tai muu taho ei saa periä henkilöltä maksua tai edellyttää muuta vastiketta majoituksesta. Jos kunta päättää lopettaa henkilön majoittamisen hänelle tarjotussa asunnossa, siitä tulee ilmoittaa kirjallisesti sekä henkilölle että vastaanottokeskukselle vähintään 30 päivää ennen majoituksen päättymistä.

Neuvonta ja ohjaus

Majoituspalveluun kuuluu henkilöille annettavaa neuvontaa ja ohjausta. Kuntamallin piiriin kuuluvien henkilöiden arjessa tapahtuva neuvonta ja ohjaus tehdään lähtökohtaisesti kunnan toimintana, eikä vastaanottokeskuksesta käsin.

Neuvonta ja ohjaus sisältää ainakin:

- asumiseen liittyvää neuvontaa ja ohjausta
- neuvontaa ja ohjausta arjen asioiden hoitamiseen (esimerkiksi pankkitilin avaaminen, harrastuksiin hakeutuminen, verokortin saaminen, kouluun ja varhaiskasvatukseen hakeutuminen, TE-palveluihin hakeutuminen, vastaanottorahan hakeminen)
- vastaanottokeskuksen kanssa sovittua muuta neuvontaa ja ohjausta, esimerkiksi vastaanottokeskuksen toimintaan ja vastaanottopalveluihin liittyen sekä tarvittavaa tiedonvälittämistä

Kunnan tulee myös ohjata ja auttaa hakeutumisessa palveluihin, mikäli henkilö tarvitsee sosiaalipalveluita tai terveydenhuollon palveluita. Kunnan tulee tehdä hyvää ja tiivistä yhteistyötä vastaanottokeskuksen kanssa ja huolehtia osaltaan asianmukaisen ja tarvittavan tietojenvaihdon toteutumisesta. Neuvonnalla ja ohjauksella tavoitellaan myös henkilöiden omatoimisuuden ja itsenäisen asioiden hoitamisen kehittymistä.

Kunnalle majoituksesta maksettavassa korvauksessa on huomioitu neuvonta ja ohjaus. Kunta voi tuottaa neuvonnan ja ohjauksen haluamallaan tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kunta toimittaa tiedot majoitus- ja ohjauspalvelua tekevästä ja siihen osallistuvista työntekijöistä vastaanottokeskukselle yhteistyötä ja yhteistoimintaa varten.

Kunta voi käyttää ohjauspalvelun tuottamisessa tarvittavia tulkkaus- ja käänöspalveluita ja laskuttaa niistä vastaanottokeskusta.

Kustannusten korvaaminen

Vastaanottokeskus korvaa kunnalle sopimuksen mukaisten majoituspalveluiden ja ohjauspalveluiden tuottamisesta sopimuksessa määritellyn kuntakohtaisen majoitusvuorokausihinnan. Hinta maksetaan jokaista majoittunutta henkilöä kohden.

Majoituspalvelujen kustannuksen korvataan perustuen seuraavaan laskentakaavaan:

(Kunnan ARA-vuokratason neliöhinta _____€/m²* 60 m²
(kaksio)) /3 henkilöllä/30 vrk+ muut kulut.

Muiden kulujen korvaus on 2,4 € henkilöä kohden. Muihin kuluihin sisältyy: asuntojen kalustus, sähkö, vesi, jätehuolto, huoltotyöt, vakuutukset, asuntojen ennallistaminen sekä henkilöille annettava ohjaus ja neuvonta.

Vastaanottokeskus seuraa kuntamallin majoitusvuorokausia, jotka perustuvat keskuksen asiakasrekisteriin (UMA – järjestelmä) rekisteröityihin asiakkaisiin. Rekisteriä koottaessa tarkistetaan, että siihen kuuluvat henkilöt ovat hakeneet tai saavat tilapäistä suojelua. Vastaanottokeskus toimittaa rekisteristä poimitun asiakaslistan kuntaan joka kuukauden päätyttyä, viimeistään seuraavan kuun 10. päivään mennessä. Kunta tarkistaa listauksen ja tekee sen perusteella laskun vastaanottokeskukselle kuukausittain viimeistään laskutuskuukautta seuraavan kuukauden 30. päivään mennessä.

Kunnan tulee määrittellä yhteistyössä vastaanottokeskuksen kanssa tilapäistä suojelua hakevien ja saavien henkilöiden määrä kunnassa sopimuksen tekohetkellä sekä laskea kyseisen henkilömäärän perusteella arvio sopimuksen kokonaisarvosta. Vastaanottokeskus ilmoittaa sopimuksen arvioidun kokonaisarvon Maahanmuuttovirastolle.

Vastaanottokeskus ei korvaa kunnalle tyhjistä, kalustetuista asunnoista tai varallaolosta, vaan toteutuneista majoitusvuorokausista. Vastaanottokeskus ei korvaa kunnalle sellaisen henkilön majoittamisesta, joka on rekisteröity asukkaaksi toiseen kuntaan tai vastaanottokeskukseen. Vastaanottokeskus ei myöskään korvaa kunnalle vastaanottolain 18 §:n mukaisessa yksityismajoituksessa asuvien henkilöiden majoituksesta.

Tilaja korvaa palveluntuottajalle tämän sopimuksen mukaisista majoitus- ja ohjauspalveluihin liittyvistä tulkkauk- ja käännöspalveluista aiheutuvat asianmukaiset ja todelliset toteutuneet kustannukset.

Henkilötietojen käsittely

Kunta toimii kuntamallissa tuottamiensa palvelujen osalta henkilötietojen käsittelijänä. Kunnan käsittelemät ja palvelujen tuottamisessa syntyvät henkilöitä koskevat tiedot kuuluvat vastaanottokeskuksen asiakas- ja/tai potilasrekisteriin.

Kunta käyttää palvelujen tuottamisessa omia tietojärjestelmiään.

Kunta ei käsittele henkilötietoja muihin tarkoituksiin kuin niihin, jotka sille on toimeksiannolla annettu.